

Zakościelna, Anna

Polsko-ukraińska archeologiczna konferencja transgraniczna "Wspólne korzenie - wspólna przyszłość"

Archeologia Polski Środkowowschodniej 2, 390-391

1997

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez **Muzeum Historii Polski** w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

ANNA ZAKOŚCIELNA

**POLSKO-UKRAIŃSKA ARCHEOLOGICZNA KONFERENCJA TRANSGRANICZNA
„WSPÓLNE KORZENIE - WSPÓLNA PRZYSZŁOŚĆ”**

W dniach 6-10 września b. r. odbyła się w naszym regionie kolejna edycja Europejskich Dni Dziedzictwa Kulturowego, a w jej ramach wymieniona w tytule konferencja.

Historia organizowanych pod patronatem Rady Europy i Komisji Wspólnot Europejskich obchodów zaczęła się w 1985 r. w Hiszpanii w czasie posiedzenia ministrów odpowiedzialnych za sprawy Dziedzictwa Kulturowego krajów skupionych wówczas w Radzie Europy. Podjęto decyzję o organizowaniu corocznie - począwszy od roku 1991 - takich imprez we wszystkich krajach członkowskich Rady. Główna idea Europejskich Dni Dziedzictwa Kulturowego wiąże się z udostępnianiem szerokiej publiczności obiektów zabytkowych, organizowaniem wystaw, konferencji, koncertów. Stąd w gronie uczestników kolejnych obchodów znajdują się nie tylko profesjonaliści (archeolodzy, historycy, historycy sztuki, historycy architektury, konserwatorzy zabytków) ale również animatorzy życia kulturalnego, działacze turystyczni, regionaliści.

Najwcześniej Dni Dziedzictwa zorganizowano we Francji (w 1985 r.) i w Holandii (w 1987 r.). W roku 1992 w obchodach brało udział już 15 państw. W Polsce po raz pierwszy odbyły się one we wrześniu 1993 r. pod hasłem „Dziedzictwo Polski dziedzictwem Europy”. Zorganizowały je cztery, spośród dwunastu, Regionalne Ośrodki Studiów i Ochrony Środowiska Kulturowego, w tym Ośrodek Lubelski. Pierwsze w naszym regionie Europejskie Dni Dziedzictwa poświęcono zjawisku tzw. renesansu lubelskiego. W roku następnym obchodom na Lubelszczyźnie nadano piękny tytuł „Pamiętajcie o ogrodach...” poświęcając je popularyzacji najwspanialszych przykładów zabytkowej sztuki ogrodowej (m.in. Kozłówka, Elżówka, Lubartów). W 1995 r. obchody odbywały się pod hasłem „Krajobraz z twierdzą - dziedzictwo sztuki fortyfikacyjnej na Lubelszczyźnie”. Ośrodek Regionalny w Lublinie zorganizował je wspólnie z Oddziałem Lubelskim Towarzystwa Przyjaciół Fortyfikacji.

Od 1994 r. w ramach integracji europejskiej postanowiono ogłaszać coroczny konkurs na programy transgraniczne lub międzynarodowe realizowane w ramach Europejskich Dni Dziedzictwa. Patronat nad konkursem sprawuje Unia Europejska, Rada Europy i Fundacja Króla Baudouin, której powierzono rolę koordynatora. Na ubiegłoroczny konkurs projekt imprezy transgranicznej opracowali mgr Jacek Serafinowicz dyrektor Regional-

nego Ośrodka Studiów i Ochrony Środowiska Kulturowego w Lublinie i doc. dr Jan Gurba z Katedry Archeologii UMCS zatytułowując go „Wspólne korzenie – wspólna przyszłość”. Idea projektu sprowadzała się do wyeksponowania wspólnych polsko-ukraińsko-białoruskich wątków kulturowych od epoki kamienia po początki wczesnego średniowiecza. W intencji autorów programu miał on stworzyć płaszczyznę integracji środowisk naukowych, konserwatorskich, krajoznawczych i regionalistycznych w sąsiadujących ze sobą województwach Polski, Białorusi i Ukrainy w ramach powstałego w 1995 r. Euroregionu Bug.

Spośród około 40 propozycji nadesłanych na ubiegłoroczny konkurs z całej Europy, obradujące w Brukseli jury wybrało projekt lubelski i wyróżniło go nagrodą w wysokości 5000 ECU, która stała się kapitałem założycielskim zaplanowanej na początek września 1996 r. imprezy. Na etapie wielomiesięcznych przygotowań poza głównymi organizatorami - Katedrą Archeologii UMCS i Regionalnym Ośrodkiem Studiów i Ochrony Środowiska Kulturowego w Lublinie - w prace włączył się również Lubelski Oddział Stowarzyszenia Naukowe Archeologów Polskich, a spośród instytucji wspierających wymienić trzeba przede wszystkim Muzea Okręgowe w Zamościu i w Chełmie. Na terenie Ukrainy ciężar przygotowań wzięła na siebie Katedra Archeologii i Źródłoznawstwa Wołyńskiego Państwowego Uniwersytetu im. Łesi Ukrainki oraz Muzeum Krajoznawcze w Łucku. Impreza nasza nie mogłaby się odbyć gdyby nie przychyłność Ministerstwa Kultury i Sztuki RP oraz Wojewodów Zamojskiego, Chełmskiego (również finansowa) i ze strony ukraińskiej Wołyńskiego, którzy przyjęli nad obchodami honorowy patronat. Wsparcia finansowego udzielił również Bank Depozytowo-Kredytowy w Lublinie, znany sponsor życia naukowego i kulturalnego.

W imprezie uczestniczyło 130 osób z Polski i Ukrainy reprezentujących środowisko naukowe (archeologów i historyków), konserwatorskie oraz regionalistyczne i krajoznawcze. Niestety skomplikowana sytuacja na Białorusi uniemożliwiła tamtejszym kolegom udział w obchodach.

Uroczysta inauguracja Europejskich Dni Dziedzictwa odbyła się 6 września b.r. w sali widowiskowej Wojewódzkiego Domu Kultury w Chełmie, zakończenie zaś w Pulmie nad Świtazią, największym z jezior Polesia Wołyńskiego. W czasie trwającej cztery dni imprezy od-

były się trzy sesje naukowe. Pierwsza w czasie inauguracji w Chełmie, gdzie poza oficjalnymi wystąpieniami p. Wojewody Chełmskiego Mariana Cichosza, przedstawicielki Wojewody Wołyńskiego p. Walentyny Kopielewej, Prorektora UMCS prof. Zbigniewa Krupy i Prorektora Wołyńskiego Państwowego Uniwersytetu im. Łesi Ukrainki prof. Wasyła Pikaluka, mgr Jacek Serafinowicz przedstawił ideę i historię obchodów Europejskich Dni Dziedzictwa Kulturowego w Europie i w Polsce, a doc. dr Jan Gurba rozwinął myśl przewodnią tegorocznych obchodów zamkniętą w haśle „Wspólne korzenie - wspólna przyszłość”. Wskazał na znaczenie jakie dla kształtowania stosunków polsko-ukraińskich oraz podjęcia współpracy naukowej i kulturalnej ma wzajemne uświadomienie sobie dziedzictwa polskiego i ukraińskiego, dziedzictwa słowiańskiego, jak i związków odleglejszych, sięgających głęboko w pradzieje, tych które odsonić może tylko archeologia. Zawarta w referacie teza o zawsze łączącej, nigdy dzielącej roli Bugu, który dziś rozgranicza obydwie państwa, przewijała się przez szereg wypowiedzi podczas wszystkich sesji naukowych towarzyszących obchodom.

Druga sesja naukowa, której przewodniczył profesor Wasyl Pikaluk, odbyła się w Miejskim Domu Kultury w Hrubieszowie. Koledzy ukraińscy w osobach Sierhieja Panyszki z Wołyńskiego Muzeum Krajoznawczego w Łucku, Hryhorija Ochrimienki i Michajła Kuczinki z Katedry Archeologii i Źródłoznawstwa Uniwersytetu im. Łesi Ukrainki oraz Bohdana Pryszczepy z muzeum w Równem i Bohdana Strocnia z muzeum w Tarnopolu, przedstawili stan i perspektywy badań archeologicznych na Polesiu Wołyńskim, Wołyniu i Podolu oraz problemy ochrony zabytków archeologicznych na terenie Ukrainy. B. Stroczeń w swej wypowiedzi wskazał również na znaczenie współpracy w tej dziedzinie z archeologami polskimi, zwłaszcza prowadzoną od lat z Katedrą Archeologii UMCS.

Trzecia sesja odbyła się w auli Wydziału Humanistycznego Uniwersytetu im. Łesi Ukrainki w Łucku. W części oficjalnej pani Walentyna Kopielewa przedstawiła informację o Województwie Wołyńskim. Obradom naukowym przewodniczył prof. Marek Mądzik, prodziekan Wydziału Humanistycznego UMCS. Wygłoszono cztery referaty: „Rola archeologii w ochronie środowiska naturalnego i kulturowego” - Jerzy Kmiecński z Katedry Archeologii UMCS, „Ochrona zabytków archeologicznych w Polsce środkowo-wschodniej” - Marek Florek z Państwowej Służby Ochrony Zabytków w Tarnobrzegu, „Archeologiczne Zdjęcie Polski, czyli o ciągłej potrzebie doskonalenia metod badawczych w archeologii” - Danuta Jaskanis vice-prezes Zarządu Głównego Stowarzyszenia Naukowego Archeologów Polskich oraz

„Wspólna problematyka badań archeologicznych na Lubelszczyźnie i Wołyniu” - Jan Gurba, Andrzej Kokowski i Anna Zakościelna z Katedry Archeologii UMCS. Streszczenia przedstawionych referatów znalazły się w wydawnym z okazji Dni Dziedzictwa, najnowszym zeszycie „Lubelszczyzny” [Red. J. Serafinowicz: „Lubelszczyzna”, nr 2(3) 1996, s. 213-227], ofiarowanym przez Wydawcę - Regionalny Ośrodek Studiów i Ochrony Środowiska Kulturowego w Lublinie - wszystkim uczestnikom obchodów. (Pierwsza, większa część tomu poświęcona została 400-leciu Unii Brzeskiej /s. 9-210, 231-234/).

Konferencji towarzyszyło zwiedzanie obiektów zażytkowych miast, w których odbywały się sesje oraz objazd stanowisk archeologicznych, manifestujących się zwłaszcza własną formą terenową. Niestety zimna i deszczowa aura wykluczyła z programu większość stanowisk archeologicznych z trasy objazdu. Po stronie polskiej zdołano jedynie zwiedzić grodziska w Czermnie i Gródku nad Bugiem identyfikowane ze wzmiankowanymi w latopisach Czerwieniem i Wołyniem, po stronie ukraińskiej zaś zespół grodowy we Włodzimierzu Wołyńskim i pobliskim Zimnem.

Uczestnicy konferencji wymienili się wydawnictwami archeologicznymi opublikowanymi ostatnio przez pracowników Katedry Archeologii i Źródłoznawstwa Uniwersytetu im. Łesi Ukrainki oraz Katedry Archeologii UMCS w Lublinie, które wzbogaciły zbiory biblioteczne obu placówek.

Organizatorzy odbyli konferencję prasową zwołaną przez rektora Uniwersytetu im. Łesi Ukrainki, w czasie której poinformowali miejscowe media o idei i przebiegu tegorocznych Dni Dziedzictwa. Obie strony zadeklarowały kontynuowanie polsko-ukraińskiej współpracy naukowej i kulturalnej poprzez wymianę wydawnictw, wspólne badania wykopaliskowe i konferencje naukowe. Powinno to zaowocować również wielostronną korzyścią w zakresie zarówno dydaktyki uniwersyteckiej, jak i szkolenia kadr naukowych oraz przygotowaniem w ciągu kilku lat wspólnej pracy zbiorowej „Pradzieje Polski Środkowowschodniej i Wołynia”.

Polscy organizatorzy spotkali się w Łucku z p. Ireną Kostecką, prezesem Stowarzyszenia Kultury Polskiej im. Ewy Felińskiej na Wołyniu. Wśród największych potrzeb tamtejszych Polaków wymieniła ona ogromny niedostatek polskiej literatury. Pracownicy Katedry Archeologii UMCS podjęli akcję zebrania książek dla Stowarzyszenia. Prosimy czytelników „Archeologii Polski Środkowowschodniej” o przekazywanie do Katedry (Kolegium Humanistyczne, Pl. M. C. - Skłodowskiej, p. -125, -135, niski parter) - z przeznaczeniem dla Polaków na Wołyniu - dobrej polskiej literatury.